

Ramon Muntaner

Visat núm. 6

(octubre 2008)

per Xavier Bonillo Hoyos

Ramon Muntaner va néixer a la vila de Peralada el 1265, en els darrers anys del regnat Jaume I el Conqueridor (1213-1276). Amb tan sols deu anys, el 1275, va formar part del seguici de l'infant Pere, el futur Pere III el Gran (1276-1285) que s'havia d'entrevistar a París amb el rei de França, Felip III l'Ardit (1245-1285). Després de la mort de Jaume I el Conqueridor (1276), els seus fills es van repartir els territoris de la corona: Pere el Gran va regnar a Aragó, Catalunya i València; i Jaume II de Mallorca (1276-1311) ho va fer a Mallorca, Rosselló i Montpeller.

La relació entre els dos germans es va deteriorar a causa del conflicte provocat per la rebel·lió dels sicilians, coneguda amb el nom de Vespres Sicilianes (1282), contra l'ocupació de Carles d'Anjou (que s'havia proclamat rei de Sicília i de Nàpols l'any 1268 amb el vistiplau del papat). El rei Pere el Gran s'hi va veure involucrat a causa dels drets hereditaris que ostentava sobre la illa la seva dona Constança, néta de l'emperador Frederic II de Hohenstaufen (1220-1250), amb la qual s'havia casat l'any 1262. Pere es va dirigir amb la seva flota a Sicília, on va ser proclamat rei i va aconseguir expulsar els angevins de l'illa, amb l'ajut de la noblesa i del poble sicilià. Aquest fet va provocar la reacció del papa Martí IV que va excomunicar el rei català i va entredir el regne de Sicília. Però, com que aquestes mesures no van canviar la situació, el papa va continuar pressionant i va entredir els regnes d'Aragó, Catalunya i València i els va oferir a Carles, fill del rei de França Felip III l'Ardit. Definitivament, el conflicte es va traslladar al continent, quan el papat i el rei de França van organitzar un gran exèrcit croat per conquerir els territoris de Pere el Gran i van començar a marxar a principi de l'any 1284. Jaume II de Mallorca, al qual el seu germà havia demanat ajut, es va aliar amb Felip III i va concedir pas pels seus territoris al gruix de la host francesa. Durant la incursió de l'exèrcit croat, la vila de Peralada, on encara residia Muntaner, va ser totalment destruïda per les tropes de Felip III l'Ardit l'any 1285. Més endavant, Felip III va prendre Girona, però la desfeta de la flota francesa en mans de l'almirall de la flota aragonesa Roger de Llúria (setembre de 1285), les epidèmies, la manca de vitualles i la malaltia del rei, van obligar els francesos a retirar-se. En arribar a Perpinyà, el rei Felip va morir (octubre de 1285). Expulsats els francesos, Pere va fer arrabassar Mallorca al seu germà. Amb tot, la missió la va haver de finalitzar Alfons II el Franc (1285-1291), ja que el rei Pere va emmalaltir i, com el seu rival francès, va morir poc temps després de l'acabament de la guerra (novembre de 1285). El seu fill, Alfons II va acabar prenent Mallorca, Eivissa i Menorca (1287), en la conquesta de la qual va participar Ramon Muntaner i va cedir el control de Sicília al seu germà Jaume, que a la mort d'Alfons va esdevenir Jaume II d'Aragó (1291-1327). Jaume II va tornar el Regne de Mallorques al seu oncle, Jaume II de Mallorca, a canvi que aquest es declarés solemnement vassall del rei d'Aragó.

Enllestida la campanya de reconquesta, Muntaner va establir la seva residència a Mallorca. El 1301

va partir cap a Messina, la capital del regne de Sicília sota administració aragonesa. Després de la momentània estabilització de l'illa amb la pau de Caltabellota (1302) entre catalans i angevins i amb la possibilitat de donar suport a les tropes de l'emperador bizantí contra els turcs, a mitjan de 1302 la companyia d'almogàvers comandada per Roger de Flor, fill menor del falconer de Frederic II de Hohenstaufen Ricard de Flor, va partir cap a Orient. La seva funció dins la companyia, en principi, era la de mestre racional (bàsicament era l'encarregat de les tasques d'administració i de comptabilitat), per bé que ateses les circumstàncies va haver de participar en algunes batalles. En aquest sentit, va ser especialment destacada la seva defensa de la ciutat de Gal·lípoli, de la qual havia restat com a capità. Muntaner va participar en l'expedició fins poc temps després de l'assassinat a traïció del gran comandant de la companyia Roger de Flor. De fet, Muntaner va partir de Negropont durant l'estiu de 1307.

L'any 1309 va arribar finalment a Sicília, on va ser nomenat governador de Gerba, illot a prop de Tunis de relativa importància pel comerç de la Corona d'Aragó, amb la missió de pacificar-lo. Dos anys després va deixar Gerba i es va dirigir cap a València. A la capital del Túria es va casar amb Valençona el 1311. Però tres setmanes després, va haver de tornar a Gerba, on va romandre fins al 1314 amb la seva família. El 1315 va rebre l'important encàrrec d'acompanyar l'hereu del regne de Mallorca, l'infant Jaume i futur Jaume III de Mallorca, que feia pocs mesos que havia nascut, de Sicília a Perpinyà. L'any 1325 es va instal·lar a l'alqueria de Xilvella (avui coneguda amb el nom de Xirivella), a prop de la vila de Mislata a l'horta valenciana. Més endavant, va exercir com a jurat de València, càrrec pel qual va ser escollit tant l'any 1328 com el 1331. L'any 1332 va ser adobat cavaller per Jaume III de Mallorca i va ser nomenat batlle d'Eivissa, on va morir l'any 1336. Per bé que les seves despulles van ser traslladades a València.